

B

E

R

U

S

Berus

Redaktör och ansvarig utgivare: Leif Westrin och Pierre von Rahmel

Tel: Leif. 070 8443301 och Pierre: 0704 566588

Mail: berus@thamnophis.se

Svensk Herpetologisk Tidskrift

Tidskriften *Berus* ägs och utges av Leif Westrin och Pierre von Rahmel

Tidningens syfte är att sprida kunskap och understödja forskning om amfibier och reptiler, samt verka för att dessa djur hålls och föds upp under sunda former i terrariemiljö, samt vidtaga och stödja åtgärder för att bevara och skydda amfibier och reptiler i deras naturliga miljöer.

I *Berus* publiceras arbeten om världens amfibier och reptiler i såväl natur och terrarium.

Tidskriften *Berus* läggs ut när tid och material finns.

Artiklar, foton, teckningar eller andra bidrag till tidskriften skickas till redaktionen digitalt.

Samtliga foton och diagram som återges i artiklar i tidskriften är av artikelförfattaren om inget annat anges. Författarna äger upphovsrätten till det publicerade materialet och bör tillfrågas om artikeln är aktuell för återpublicering i annan form.

Berus is issued by Mr Leif Westrin and Mr Pierre von Rahmel.

The aims of the the paper are to promote a greater understanding for amphibians and reptiles in nature and in terrarium environments; to encourage research; to stimulate the development of sound and healthy techniques to maintain and propagate amphibians and reptiles in captivity, and to initiate and support measures to protect threatened species.

This digitally paper is religiously and politically independent, as well as noncommercial.

Foreign subscribers are welcome here to contribute in the English or German language.

This digitally paper is religiously and politically independent, as well as noncommercial.

***Berus* Redaktörer (Editors) och ansvariga utgivare:**

Leif Westrin & Pierre von Rahmel

Stockholm

Omslag:

Svensk huggorm (*Vipera berus*) Hansta

© Pierre von Rahmel

Ledare:

Välkommen till det första och förhoppningsvis inte sista numret av Berus, en svensk herpetologisk tidskrift i digital form.

En kort presentation av mig:

Jag heter Leif Westrin och har varit intresserad av dessa tyvärr orättfärdigt misskända djur sedan barndomen på 50-talet. Mer om mig och Pierre von Rahmel finns att läsa på vår hemsida www.thamnophis.se Där kan du även fritt ladda ner artiklar och skötselråd i PDF-form.

Jag och Pierre har kommit till insikten att framtiden för tidskrifter ÄR digital, oavsett vad bakåtsträvare säger. Det är bra för miljön förövrigt, då x antal träd räddas, och därmed djurens livsrum.

Vår avsikt är att *här* publicera artiklar om de djur som *intresserar dig*. Du kan skriva om det som ligger *dig* om hjärtat. Det spelar ingen roll om det är om komplex systematik eller personliga erfarenheter av t.ex. din gecko eller majsorm. *Du behöver inte oroa dig om språket. Det rättar redaktionen till i samråd med författaren innan publicering.* Attackera tangentbordet och skriv! Det är NI som avgör om tidningen blir kvar och inte långsamt tynar bort. Alla är som sagt var välkomna att skriva.

Foreign subscribers are welcome here to contribute in the English or German language.

Jag vet att det finns mycket stor kompetens här i landet gällande uppfödning av dessa djur. Det hade sin början i den tidigare hälften av 70-talet, då jag kläckte mina första ormar i en primitiv Scherpnerkläckare av egen konstruktion. Det var början till något stort som ni alla kan vara stolta att vara delaktiga i nu.

Välkomna alla läsare och artikelskrivare. Gillar ni vad ni läser kan ni ladda ner en egen kopia i form av en PDF.

© Leif Westrin

Leif Westrin med sandhuggorm. Serbien Juni. 2010

© Leif Westrin

Pierre von Rahmel med råbock.. Riala. 16 Augusti 2010

Omslagsbilden:

Hösthuggorm, Foto Pierre von Rahmel. Bilden är tagen en mulen oktoberdag för ett par år sedan i Hansta, strax norr om huvudstaden. Ormarna var på väg ner i skydd under jord. Vintern blev kall och snöfri det året. Nästan alla huggormar och snokar dog i sömnen. Våren som kom var det tidigare orm kryllande Hansta tomt på liv.

Huggormssnoken- en ”vattensnok” i natur och terrarium.

Av Leif Westrin.

Huggormssnoken (*Natrix maura* L) är en av Europas tre natriciner (vattensnokar) av släktet *Natrix* dit vår egen vanliga snok (*Natrix natrix* L.) tillhör. Huggormssnoken är en lagom liten orm som väl passar i terrarium då den som vuxen sällan blir en meter, normalt 50-60 cm. Honorna blir kraftiga men hanarna förblir slanka och betydligt mindre likt hos den vanliga snoken. Kroppsteckningen är som namnet antyder mycket likt de europeiska huggormarna (*Vipera*) med oftast ett pryddigt zigzag band på ryggen och mörka fläckar längs sidorna, ofta mycket dekorativa ögonfläckar likt sandödlans med en vit mittpunkt. Färgen kan variera enormt även inom samma syskonkull, de kan vara allt från blygrått till klart gula och orange färgtoner. Det finns även mycket vackra bilineataformer med två ljusa linjer vid sidan av zigzag bandet.

Huggormssnokens utbredning är sydvästra delarna av Europa från Schweiz, norra Italien över den Iberiska Halvön och de nordvästra delarna av Afrika. Den lever alltid i anslutning till vatten och är mer vattenlevande än vår vanliga snok. Den solar sig oftast i strandkanten och flyr ut i vattnet då den blir störd, dyker och kan stanna i undervattensläge mycket länge.

Infångas den breder den ut huvudet och gör det trekantigt, väser vilt, skenhugger med stängd mun och betar sig som en huggorm. Räcker inte detta sprayar den ett illaluktande sekret precis som vanliga snoken över angriparen. Födan i naturen består mest av fisk. Vissa populationer äter även mask likt deras nära släktingar, de amerikanska strumpe-

bandssnokarna. De nykläckta ungarna äter i naturen mest mask, fisk och grodyngel. Den jagar oftast genom att ligga fastringlad i undervattensvegetation vid stranden och hugga förbipasserande fiskar med stor precision. Den kan även jaga aktivt. Förfölja och ta rörligt byte. Den föredrar oftast fisk men äter även grodor.

©Leif Westrin

Huggormssnok i aquaterrarium med nyfångad mört.

©Leif Westrin

Bilineataform av huggormssnok parar sig här i vattnet

Min första kontakt med arten fick jag tidigt på sjuttioalet då jag fick köpa en hona av Jan Bergman på ett SHF-möte– en av mina första. Ormen var av bilineatotyp och vackert gul och den hade bara ett fel, svansen var avhuggen strax bakom anus och den var bara en fingerliknande trubbig stump. Den hade tur att den fötts till hona, hade den varit en hane hade hemipenisarna förlorats vid angreppet. Jag var dock lycklig över fyndet och skadan var läkt sedan länge. Hon fick flytta in i ett stort terrarium med en murad bassäng på St Eriksgatan 55. Något år senare fick hon en hane som kom från samma källa. Den unge Jan hade med sina föräldrar firat semester i Tunisien och fångat den där, den var vackert ockrafärgad med klart markerat zigzag på ryggen och sidorna pryddes med svarta ögonfläckar med vit mittprick.

Som kul anekdot kan omnämnas att Jan passade på att modigt obstruera det dåvarande enligt min åsikt lagvidriga importförbudet för reptiler och lyckades bära förbi tullens argusögon ett flertal två meters bitska ödlesnokar! plus min huggormssnok i byxorna.

Jag vill minnas att det även följde med en del skorpioner och annat också i kalsongerna. Den unga och entusiastiska Janne besökte mig på St. Eriksgatan tillsammans med sin reströtte far direkt från Arlanda för att överlämna ormen till mig och passade samtidigt på att förevisa mig sina jättelika och ilskna ödlesnokar som han förvarade i ett stort kuddvar.

Mina huggormssnokar och jag var inkvarterade ett par år på St. Eriksgatan tills min flickvän plötsligt ”tänkte” och ”fick nya idéer” och det bara var för mig och mina djur att flytta. Jag lyckades få tag på en andrahandslägenhet i Högdalen efter mycket arbete och jag flyttade in med mina terrarier. I Högdalen på Skebokvarnsvägen 112 började den sköna tiden.

Mina *Natrix* av alla Europas tre arter inkvarterades i ett stort sällskapsterrarium där de fritt kunde klättra, sola sig och bada i den cementerade lilla poolen. *Natrix* och *Thamnophis* är så vitt jag vet de enda undantagen från den gyllene regeln att inte ha olika arter tillsammans för den som undrar.

Jag fick mängder av ägg från samtliga mina olika europeiska vattensnokar varje sommar, som jag kläckte i den klassiska kläckaren av Sherpnertyp. Ägg av *Natrix* är lättskötta och tåliga, de kläcks bäst vid en temperatur på ca 27 grader. Ingen av djuren försökte hybridisera då alla hade tillgång på partners av det andra könet. Ett par av mina huggormssnokar lade dubbla kullar varje år och jag hade ett gediget jobb att föda alla dessa hungriga munnar med mask, grodningar och fiskyngel, då man på den tiden slaviskt ortodoxt försökte ge ormarna mat från naturen. Numera är det betydligt enklare att föda upp ungar av *Natrix* då jag lätt och med framgång kunnat vänja dem med samma mat som jag utfodrar mina unga strumpebandssnokar med. Jag börjar invänjningen med fin klippt fisk i en grund vattenskål med vatten, och senare då de äter regelbundet klipper ner små bitar av grishjärta som de girigt äter och växer då snabbt.

Jag sålde ormungarna för självkostnadspris på Stockholms Herpetologiska Förenings möten för det facila priset av femtio kronor styck, men redan då på sjuttioalet fanns den irriterande *herpetologprutaren* som tyckte det var dyrt och jag svarade då: *Tycker du det är dyrt? Ja men bygg en själv då*, sedan skrattade jag.

© Peter Ekblom

Jag, Peter Ekblom och Stefan Troberg, arbetskamrater på Stockholms Terrarium fångar huggormssnok i en flod nära Fuengirola i Spanien tidigt sjuttioal. Vi hade kul och fann mängder av mauror och sköldpaddor i floden.

©Leif Westrin

Min första avelshane från Jan Bergman på St Eriksgatan 55 tidigt sjuttioal i ett stort sällskapsterrarium.

Han blev då sur och hästlång i ansiktet. Men de flesta knusslade inte med få kronorna jag begärde för besväret och ormarna blev populära då de inte åt dyra möss utan lätt kunde födas med fisk och mask.

Sjuttioalet gick mot sitt slut och mina *Natrix* bytte ägare och till min saknad försvann från min horisont. Åren som följde reste jag i Europa och tog hem olika huggormar och klättersnokar mm som bekant framgångsrikt föddes upp. Jag hann även med ett normalt socialt liv, att bo i villa, gifta mig och få barn som nu vuxit upp och för närvarande bor i Sydafrika, reslusten har tydligt gått i arv. På äldre dagar nu på 2000-talet efter att jag ägt och varit i kontakt med olika terrariedjur som jag funnit intressanta har jag återupptagit mitt intresse för vattensnokar. Per Sterlinger, en av mina äldre vänner mig var till stor hjälp då jag funnit en annons i Tyskland om en grupp av huggormssnokar som var till salu. Per åkte ner till den stora årliga reptilmässan i Hamm och kom upp med en påse väldoftande huggormssnok som han med varm hand överräckte till mig. Med följde även de behöriga dokument som är obligatoriska numera.

För mig var det ett glatt återseende då jag tittrade ner i påsen och jag släppte ner dem i ett Westrinterrarium med vattendel där de kunde simma av sig res dofterna. Påsen fick gå ner i tvätten.

Aquaterrariet var spartanskt inrett med en landdel av mossa och grenar för ormarna att sola på, och som de dök (och gör fortfarande) från med ljudliga plumsar i vattnet då de stördes. De första åren utfodrade jag ofta ormarna med levande löjor och mört och det var kul att se dem jaga aktivt och även ligga och lurpassa på fisken under vattnet och sedan med precision hugga dem då de passerade. Ville man fånga foderfisk var en sänkhåv ett ypperligt vapen och kunde brukas i närmaste sjö. Numera utfodras mina djur med en blandning av sönderklippt fisk och grishjärta i bitar av lämplig storlek.

Den vackra huggormssnoken är ett djur som har anspråkslösa behov som lätt kan åstadkommas med enkla medel i terrariet. Som belysning och värmekälla duger en spotlight gott som belyser ormens sol plats. Ormarna klarar sig gott i övrigt i rumstemperatur.

Terrariets inredning är enkel att åstadkomma. Som bottenmaterial har jag med framgång använt alspån som jag lagt ett lager mossa över, men även annan typ av spån duger gott. Inredning i övrigt kan ske efter tycke och smak, En vacker torr gren kan rekommenderas då de gärna klättrar om de får chansen. Terrariet skall vara torrt precis som för till exempel majsorm, men bör duschas varje dag. En tillräckligt stor vattenskål som djuren kan gå ned och lägga sig i bör ej saknas. Vill man lyxa till det kan man bygga ett aquaterrarium, med en tredjedel landdel, med en glasruta fram så man kan njuta av jakten då de utfodras, med levande småfisk, förslagsvis sänk håvad i närmaste sjö. Då huggormssnoken har sin hemvist i Europa och har utvecklats här har den en högre resistens mot tiaminas, i motsats till de amerikanska strumpebandssnokarna. De kan riskfritt matas med håvad mört och löja, död eller levande. Enklast är att mata dem med sönderklippt fisk blandat med klippt grishjärta, i en grund vattenskål typ blomfat, med en skvätt pulverkalk då och då.

Den är lätt att få avkomma från, och dess ägg är lika tåliga som den vanliga snokens. Vid en temperatur av +27 grader kläcks de efter nästan 2 månaders inkubering. Ungarna vänjer sig snabbt med fin klippt fisk i ett fat med lite vatten, då de gillar bäst att hämta maten i vatten. De djur jag har, härstammar ursprungligen några generationer tillbaka från södra Spanien, och det är en smaksak om man vill övervintra dem kallt eller bara låta dem gå svalare ett tag på vintern. De trivs oavsett vad du väljer att förfara. De parar sig på våren efter övervintringen och äggen brukar läggas efter en månad. Var inte rädd att pröva något nytt. Jag har numera noterat en tendens att man är rädd att pröva andra arter än de som är vanliga i zoo handeln, och det är synd då hobbyn på sikt riskerar att utarmas, och det vore en stor förlust. Läs och lär och njut av mångfalden i hobbyn, det är mitt råd till nya som finner porten till herpetologins fantastiska värld.

Huggormssnoken är en tacksam gäst i terrariet och jag kan slutledningsvis varmt rekommendera den, det är *maurorna* värda, de har gett mig mycket glädje genom åren.

Mina mauror älskar regnbåge och tömmer snabbt fatet.

Slut.

A K T U E L L T !

Giftigt Balkan!

Nu är äntligen föredraget *8 Dagar på Balkan* klart och kommer först att premiärvisas på Stockholms Herpetologiska Förenings minisymposium nu i oktober om allt går som det ska.

Den 20 maj 2009 for jag Leif Westrin och Miqe Erikzén till f.d. Jugoslavien. Vi reste till Serbien, Bosnien Hercegovina och Montenegro, där vi letade djur och fotograferade Balkans fortfarande orörda natur. Denna resa gjorde att jag fick ynnesten att fira min 60-årsdag på mitt älskade Balkan.

Här följer ett litet smakprov:

8 dagar på Balkan

Baba Planina

Välkomnande minskylt i Korita

Tomasinis spetshuvudödle

Här har serberna "städat" under kriget. Baba Planina i bakgrunden.

Minorna kommer inte att försvinna på minst 100 år.

Miqe tar paus.

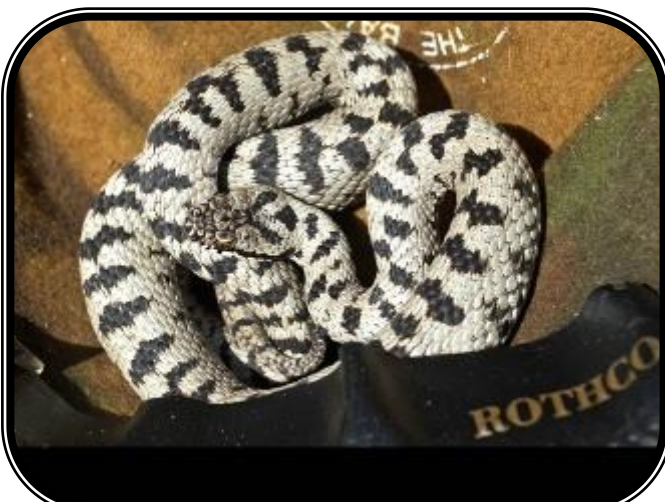
Smaragdödlan undgick grässnaran och var fortfarande orädd. Vi bröt upp och åkades vidare mot Kroatien där vi tänkte äta och sedan åka vidare mot Bilje.

Smaragdödlan. Rizan.

Efter att ha färdats länge i Pivakanjonen var det dags för ett par pivo ☺

Den vackra pivakanjonen.

En kontrastrik hane av Vipera berus bosniensis. Durmitor.

Här fann vi den närmast perfekta huggormsbiotopen med lågväxande en.

Huggormsterräng i Durmitor.

Segervisst och stolt höll jag expeditionens första "basse" i min handske.

Leif med nyfångad bosniensis.

Giftdroppar på handsken.

Grova handskar är livsnödvändigt.

Smärtans början, bett av ödlesnok. Ada.

Min födelsedagsorm blev en stor poskok ©

Poskok-Vipera ammodytes. Ada.

Glöm inte!

Föredraget *8 Dagar på Balkan* kommer först att premiärvisas på Stockholms Herpetologiska Förenings minisymposium nu i oktober om allt går som det ska.

Graalen hittad.

Av Leif Westrin

Alexander Westerström och undertecknad har under hela våren 2010 haft nöjet att när väderlek och ledighet gett oss möjlighet inventera främst huggorm (*Vipera berus* L.) i Stockholms omgivning. Huggormspopulationerna runt huvudstaden hade ”dippat” på grund av de senaste årens snöfria vintrar. Sträng kyla gick hårt åt de tidigare rika berus populationerna. Det av Stockholms herpetologiskt intresserade väl kända Hansta föll och en herpetologisk träffpunkt var borta. De två senaste vårarna har inventeringsresultatet varit magert där det fordom formligen kryllade av både vattensnok (*Natrix n. natrix* L.) och huggorm. Två till fem individer kunde nu hittas där tidigare dagsresultat kunde bli ett fyrtiotal djur eller mera, snokar oräknade.

Vårens budbärare. Nackareservatet.

Nackareservatet en klassisk gammal reptil och groddjurslokal, min barndoms paradiset då jag växte upp i Gamla Enskede. Gamla Enskede låg ett stenkast från Nackareservatet med dess sjösystem och rika stenbranter. De klassiska lokalerna föll i vår glömska då huggorm mm letades av mig och de nya generationerna orm intresserade i ”Hansta”, ”Södertälje och Salem” mm. Omgivningarna runt de vackra sjöarna har alltid haft en stadig och normal tillgång på orm. På en exkursion om vädret tillåter det går det att finna alla Sveriges tre ormarter med lite tur. På sextiotalet var området oerhört snokrikt men de tiderna är se-

dan länge förbi sedan Hammarbystugan brann ner till grunden. Djurhållningen upphörde och dess produkt- en rejäl härlig gödselstack- snokarnas ägglägnings plats försvann och ersattes av för ormarnas del värdelösa golfbanor. Hammarbystugans ängar var nu ett vackert minne blott. Men fler ängar återstod dit inga golfbanor ännu hunnit som tur är.

Huggormslokalen där vi fann den gröna huggormen. Nackareservatet

Våren 2010 bjöd på ett omväxlande väder, vi har letat orm i helgerna med både soligt och muligt väder. Ingen helg har varit utan fynd för oss. Ömsskinn har tillvaratagits för senare DNA-analys och ormarna fotograferade vi på plats, ett vårnöje jag varmt kan rekommendera, frisk luft och motion får man dessutom på köpet.

En vacker dag i maj, den 13/5 09 hade Alexander och undertecknad tur. En kort bilfärd hade fört oss till de södra delarna av Nackareservatet och vi genomsökte gräsmarkerna på en fuktäng vår vana trogen då vi stötte på ett fynd vi aldrig sett tidigare- en *grön* huggorm, en hona. Mycket har jag sett under årens lopp men *aldrig* en *grön* huggorm. Vår huggorm kan som bekant ha alla färger från himmelsblå till rött men grönt hade vi aldrig sett. Det här fyndet var verkligen en glad överraskning. Hon låg nerkrupen i det skyddande fjolårsgräset och exponerade sig endast delvis. Hon var definitivt grön, i det här fallet

vackert militärgrön. Jag slog ett par bilder och lämnade henne sedan ifred. Dagen var bra, ett flertal andra vackra och nu nyömsade individer av berus noterades på lokalen.

När vi senare återvände till henne fann vi att en vacker silvervit hane redan funnit henne och de var i full parning.

Grön och skön parning. Nackareservatet

Vi fann att det var gott om skogsödlor (*Zootoca vivipara* J.) eller det gamla namnet, i mitt tycke vackrare: *Lacerta vivipara* på lokalen, det var glädjande då de har varit ovanliga i reservatet i många år, ödlorna vårprasslade och sprang framför våra fötter då vi traskade runt i det gula fjolårsgräset. Innan golfbanorna anlades på 60-talet och förstörde allt var skogsödlor mycket vanliga i ängskanterna, nästan varje gammal stubbe i dikeskanterna beboddes av en skogsödlor. Vi som var unga då brukade tävla om vem som kunde hitta vårens första huggorm eller skogsödlor, cyklande på

Den gröna skönhetsgudinnan gömd i fjolårsgräset. Nackareservatet

sliriga vägar eller pulsande i blötsnö, en tävling *jag* oftast brukade vinna.

Lyckan var fullkomlig minns jag, då man stod där i sura kängor med en skogsödlor i nypan och vårsolen återigen gassade efter en vidrig sextiotalsvinter. Jag tyckte inget kunde vara vackrare än dess undersidas röda lyster som irisade i den skarpa vårsolen, då visste man att våren återkommit och hopp om nya äventyr väntade bakom knuten.

En dag i slutet av augusti 2010 gjorde vi till vår glädje återfynd av "Den Gröna Gudinnan" och då hade hon nyss fött sina ungar. Vad må det bli av dessa barn, *det* återstår att se om några år.

Slut.

Expo Stockholm 2010

25 september 2010 Källtorpskolan, Kallhäll

Expo Stockholm är en mässa för alla som är intresserade av grod- och kräldjur. Under dagen är det en köp- & säljmässa där hobbyister och företag visar upp och säljer djur och tillbehör. På kvällen ordnas en middag med föredrag.

Tider:

11:00 – 15:00 Expo Köp & Sälj

18:00 – 00:00 Middag med föredrag

Priser:

Entré (vuxna) 70:-

Entré (7 – 15) 40:-

SHR- medlemmar 10:-

10 kronor av varje entréavgift går till årets bevarandeprojekt.

MINISYMPOSIUM

Välkomna till Stockholms
Herpetologiska Förenings
Minisymposium. Lör 30/10
Adress: Elsa Beskows Gata 21
Nedre botten.

En heldag i herpetologins
tecken med ett flertal Före-
dragshållare. Leif Westrin
kommer att berätta om en av
sina resor på Balkan bland
viporer och minfält. För-
anmälan är obligatorisk och
görs via info@sthlm-herp.net

Årets Expo Syd, en kort rapport.

Av Leif Westrin

Expo Syd, Sveriges största reptilmässa gick av stapeln som brukligt den sista helgen i augusti. Jag hade bokat bord där för att sälja några strumpebandssnokar. Resan ner stoppades upp i fyra! timmar på grund av en krock mellan två lastbilar vid Morabergsavfarten till Södertälje. Många utställare var det som satt i den kön. Resten av resan gick problemfritt och jag övernattade som brukligt hos min goda vän Petter Albinson i Tomelilla.

Trafikin farkten vid Södertälje stoppade många av oss.

Jag bokade in mig och var klar med uppställningen på mitt bord tidigt. Mässan var som vanligt välorganiserad som brukligt är på Amazonas mässor och jag hittade därmed mitt bord snabbt. Morgonkaffet däremot fick vi utställare bittert vänta med tills den makliga serveringen bredvid behagade öppna.

Mitt bord med strumpebandssnokar.

Jag såg djur på borden man bara kunde drömma om för ett par år sedan till salu för låga priser till exempel fina ungar av Vietnamesisk Hornsnok (*Rhynchophis boulengeri*), den blir som vuxen vackert gräsgrön. Tillbehör av allt man som terrarist kan behöva från terrarier till bajsskyfflar fanns att tillgå för den köpsugne vid borden.

En liten stund efter mässan öppnats dök Länsstyrelsens representanter och artkontrollant upp och gjorde en mycket nitisk och grundlig kontroll. De hade kallats dit först och främst på grund av en anmälan från någon "vän av ordning" och som gräddde på moset gjorde inte uttalanden om hur de borde sköta sitt arbete på mässor i en tråd på Repti.net saken bättre och... vad "bra" det gick! Oberättigad kritik om hur man ska utföra sitt arbete brukar bara sluta på ett sätt: man gör sina arbetsuppgifter *helt* enligt regelboken, och det gjorde de. Det har jag full förståelse för, jag blir själv rätt "trist" om folk lägger sig i mitt jobb.

På Expo Syd var det en glad stämning.

Jag hann med att slå ett par ord med en av de trevliga tjejerna från Länsstyrelsen, jag hade tidigare blivit presenterad för henne av Rikard Malmström eller Mats Höggren, jag ska låta det vara osagt av vem. Jag fortsatte att gå runt borden och hälsa på gamla och nya vänner och betrakta alla fina djur på borden, allt fanns från fina ormungar, nakenrättor till löv-

grodor. Mässorna är lite som ”persisk marknad”, det är en charm vi ska försöka behålla.

Länsstyrelsen hade få anmärkningar om mässan, det var ett par utställare som inte hade alla dokument med som fick komplettera dokumentationen senare. Det var i övrigt som vanligt ett stort gemyt som det blir när man träffar nära och kära gamla vänner efter ett år eller mera. Jag hade kul och jag kommer nog att komma ner till Expo-Süd nästa år igen. På kvällen var det som brukligt fest hos Petter Albinson med familj i Tomelilla, lammkött grillades och natten blev sen.

Slut.

Amazonas och Länsstyrelsen i samspråk om små korrigeringar, i övrigt var de nöjda med mässan.

Hornsnok

Rhynchophis boulengeri

Ett av de fina djur som man kunde hitta på årets Expo Syd.

Skötselråd för strumpebandssnokar av släktet *Thamnophis*.

Av Leif Westrin

Terrarium:

Då strumpebandssnoken är en förhållandevis liten orm behöver den inte så stort terrarium. En god tumregel är att titta på den vuxna ormens längd, exempelvis om ormen är ca 80 cm lång kräver den ett terrarium som är minst 80*40*40, gärna högre och bredare.

Thamnophis s. infernalis och *Thamnophis proximus rubrilineatus* slåss om maten

Strumpebandssnokar är rörliga och klättrar gärna, speciellt bandsnokar som *T.sauritus* och *T.proximus* gillar att ligga i grenverk där de har god uppsikt. Som belysning och värme-källa är en spotlight över djurens solplats fullt tillräcklig då djuren snabbt lär sig var värme och ljus finns, djur från tempererade zoner är generellt smarta djur (Förf.anm). Allt prat om att *Thamnophis* inte solar sig dementeras härmed med all kraft, de har samma solbehov som vilken svensk snok som helst.

Thamnophis s. infernalis

Inredningen av ett riktigt bra *Thamnophis*-terrarium är enkel att göra. Som bottenmaterial är alspån, bokspån, aspspån, krossad torr tallbark utmärkt. Undvik torv, sand, jord, täckbark, torvmull då djuren lätt får bakterieinfektioner från dessa, speciellt om de är fuktiga. Inredningen ska vara torr, lever djuren för fuktigt får de hudproblem men att duscha ett par ggr per dag skadar inte om det torkar upp under dagen. Lite mossa ovanpå substratet uppskattas av djuren och gör så att det inte fastnar spån på maten då de äter och de kan krypa under när de vill. Sätt in några klättergrenar också, det uppskattas väl av dina

Thamnophis s. infernalis och *Thamnophis proximus rubrilineatus* slåss om maten.

strumpebandssnokar.

En fuktbox är enkel att konstruera av en lagom stor plastbox med hål i ett par sidor, lagom stora att ormarna lätt kan komma ut och in obehindrat när de vill. Boxen kan lätt gömmas under bottenmossan och blir då inte ett störande inslag i terrariemiljön. I botten på boxen kan du lägga fuktig mossa eller fuktat akvariegrus. Var noga med att byta fuktmedium ofta och passa på och fukta samtidigt.

Strumpebandssnokar älskar att bada så en väl tilltagen vattenskål är bra, en tumregel är att djuret skall få plats i skålen som rengöres dagligen då djuren gärna avlägger sin avföring i vattenskålen.

Terrariets konstruktion måste vara rymningsfri då de små livarna är mästare att bryta sig ut,

håller man sig till den enkla regeln att ingen springa är större än 1mm då är man på den säkra sidan. Då dessa ormar är levandefödare och ungarna ofta är tunna som tändstickor och bara väger ett par gram vid födseln så gäller det som ni förstår att allt är väl förslutet. Terrariets placering bör vara ljus gärna nära ett fönster.

Thamnophis proximus rubrilineatus

Matning.

I det vilda äter de klart opportunistiska Thamnophisarterna ett vitt spektrum av föda som fisk, groddjur sniglar, iglar, mask och i vissa fall möss, fågelungar och ödlor. I fångenskap kan mycket av detta naturligtvis inte erbjudas ofta av rent naturskyddsskäl då mycket är fridlyst. Men det finns goda alternativ som fisk, kött och dagmask kan bjudas som efterrätt.

Stumpebandssnokar i uppfoedingsterrarium av blandade arter.

En viktig regel när det gäller matning med fisk är att **aldrig** mata med havsfisk som torsk och strömming då den innehåller höga halter av tiaminas som är ett enzym som förstör kroppens möjlighet att ta upp B-vitamin och ger

skelett och nervskador och i långt gånge form döden. Man skulle kunna säga så här: Fula fiskar=havsfisk som exempelvis torsk och strömming. Fina fiskar=insjöfisk som abborre, gädda, gös och regnbåge men det finns en hake, och nu tänker ni att det finns ju mört, löja karp mm i insjön också är inte de OK. Svar nej för de är karpfiskar (Cyprinider) och dessa har generellt en hög tiaminashalt. Lyckligtvis finns en nödlösning: man kan hetta upp sådana fiskar till 80 grader C, då förstörs tiaminasen och fisken kan sedan tryggt serveras efter kylning.

Abborre och gädda är svenska insjöfiskar som du utan problem efter styckning kan mata dina djur med rått, jag rekommenderar dock att all fisk skall frysas några dagar för att döda eventuella parasiter. Fisk är förövrigt lättare att skära upp i rätt bitar då den är halvfryst.

Thamnophis proximus rubrilineatus vid matskålen.

Kött finns som bekant i flera former men det vanligaste är att man matar med gris och oxhjärta, frysta och tinade pinkisar av rått och mus brukar också uppskattas, mer exotiskt kött att mata med är vad skogen erbjuder den svenske jägaren som rådjur och ringduva, i rådjurets fall helst kid som är mört och lättsmält och som i fiskens fall ska allt kött skall frysas och tinas före servering för att slippa parasiter.

Tillskott i form av foderkalk då och då är nödvändigt till all hackad mat för att ormarnas calciumbehov skall tillfredställas. Ett vitamin-tillskott ibland skadar inte heller, B-vitaminer är mycket viktiga för natriciner och då speciellt strumpebandssnokar för att förhindra tiaminas och de ökar förövrigt ormens aptit. Vitaminerna kan tillföras via födan eller dricksvattnet. B-vitamin kan även injiceras av veteri-

när i akutfall då djuren drabbats av thiaminas.
Bra vitaminpreparat finns på marknaden.

Thamnophis s. tetrataenia

Övervintring.

För att få avkomma krävs att ormarna får vila ett par månader på vintern. För de flesta sydliga arter räcker det med att släcka belysningen i terrariet men för nordligare arter krävs temperaturer på +5-+10 grader C för att få resultat. Viktigt är att kallt och rent dricksvatten finns tillgängligt hela övervintringsperioden för att förhindra uttorkning av djuren. När djurens övervintring avslutas är det mycket viktigt att de inte matas den första veckan före att de värmts upp, badat, druckit och fått chansen att återställa sin interna vätskebalans.

Thamnophis.s.tetrataenia med rättpinkie

Avslutningsvis, dessa rekommendationer är relativt kortfattade och för att öka er kunskap mer råder jag er att gå med i någon av de svenska herpetologiska föreningarna som är anslutna till Sveriges Herpetologiska Riksförning eller Amazonas för att träffa likasinnade och det kostar kanske en tjuga per månad för att säkerställa svensk herpetologis framtid, det kan det vara värt, flera och enighet ger styrka.

Slut.

Höst 2010

Södra Nackareservatet.

Marken är kall och blöt,
en huggorm har krupit
upp på en gren för att
få lite värme i kylan.

***En centimeter från smärtan
på Balkan.***

BERUS

Svensk Herpetologisk Tidskrift

In Berus Veritas